

Asia: VN/485/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain ja terveydenhuoltolain 60 §:n muuttamisesta sekä erikoissairaanhoidon lain 28 ja 29 §:n kumoamisesta (yliopistollisen sairaalan tehtävät)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lääkäriliitto kiittää mahdollisuudesta lausua tästä hallituksen esityksestä. Kuten esityksen perusteluissa todetaan, eduskunta on kesällä 2021 edellyttänyt, että sosiaali- ja terveydenhuollon koulutus-, tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminta ja niiden rahoitusta koskeva erillislainsäädäntö saatetaan eduskunnan käsittelyyn siten, että se tulee voimaan viimeistään ennen sosiaali- ja terveystalouden uudistuksen toimeenpanoa. Lisäksi eduskunnan lausumassa (EV 111/2021 vp) todettiin, että hallituksen on turvattava yliopistollisten sairaaloiden mahdollisuus tehdä edelleen tieteellistä tutkimusta ja tuottaa alan perus- ja erikoistumiskoulutusta. Hallituksen esitys on laadittu toteuttamaan osaltaan näitä kirjauksia.

Kuten esityksen perusteluteksteissä todetaan, ehdotettu esitys on osa laajempaa valmisteilla olevaa kokonaisuutta, jolla vastataan em. eduskunnan lausumiin ja jonka tavoitteena on tukea hyvinvointi- ja yhteistyöalueiden koulutus-, tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tehtäviä, rakenteita ja resursseja sosiaali- ja terveydenhuollossa. Lääkäriliitto pitää tärkeänä, että lainsäädäntökokonaisuuden muutkin osat saadaan valmisteltua ja voimaan mahdollisimman pian.

Lääkäriliitto yhtyy lain perusteluissa esitettyyn näkemykseen, että lääketieteellinen tutkimus sekä laaja ja pitkäkestoinen yhteistyö alueen yliopiston kanssa varmistavat ajantasaisen tutkimustiedon hyödyntämisen yliopistollisen sairaalan toteuttamassa opetus- ja koulutustoiminnassa sekä potilaiden terveyden- ja sairaanhoidossa. Tiiviin, laajan, pitkäjänteisen ja monimuotoisen yliopistoyhteistyön korostuminen vastaa myös kansainvälisiä määritelmiä yliopistollisista sairaaloista. Yliopistollinen sairaala toimii lääketieteellisen tiedekunnan ensisijaisena kumppanina opetus- ja tutkimustoiminnan järjestämisessä. Koulutus- ja tutkimustoiminta yhdistyvät potilaan

hoitoon, ja hoitotapahtuma on samalla opetus- ja tutkimustapahtuma, kuten perusteluissa todetaan.

Järjestämislakiin esitetty uusi pykälä 34 a § yliopistollisen sairaalan pääasiallisista tehtävistä on Lääkäriliiton näkemyksen mukaan tärkeä ja perusteltu. Näin yliopistosairaalan keskeiset tehtävät määritellään samankaltaisiksi koskien jokaista viittä yliopistosairaalaamme. Uudella pykälällä täsmennettäisiin ja vahvistettaisiin käytännössä yliopistollisten sairaaloiden nykyisiä tehtäviä ja vastuita. Uusia tehtäviä ei esitetä. Yliopistollisessa sairaalassa hoidettavia tehtäviä ei säädettäisi perustelujen mukaan kuitenkaan tyhjentävästi, jotta yliopistollisen sairaalan toiminnan ohjaukseen jäisi riittävästi liikkumavaraa alueellisen päätöksenteon, kansallisen ohjauksen sekä lääketieteen ja toimintaympäristön jatkuvasti kehittyessä. Tämä lienee perusteltua.

Esityksellä korostettaisiin perusteluiden mukaan sitä, että erikoissairaanhoidon palvelutuotannon lisäksi koulutus-, tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaa resursoitaisiin riittävästi määrärahojen puitteissa. Yliopistollista sairaalaa ylläpitävät hyvinvointialueet ja HUS-yhtymä eivät siten voisi priorisoida ainoastaan sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutuotantoon tai siirtää rahoitusta yliopistollisen sairaalan toiminnoista muihin tehtäviinsä varmistamatta, että niillä on edellytykset toteuttaa kaikki yliopistollisessa sairaalassa toteutettavaksi säädetyt tehtävät. Lääkäriliitto pitää edellistä tärkeänä huomioiden nykyhetken ja tulevaisuuden tiukalta näyttävä rahoitustilanne. Tulevissa valtion talousarvioissa tulee varmistaa resurssien aito riittävyys kaikkiin hyvinvointialueiden ja yliopistosairaaloiden toimintoihin.

Lisäksi järjestämislakiin ehdotetaan lisättäväksi nykyisin erikoissairaanhoidolaissa olevat säännökset sivuviroista ja -toimista yliopistollisessa sairaalassa, minkä johdosta esityksessä ehdotetaan samalla kumottavaksi vastaavat erikoissairaanhoidolain säännökset. Esityksessä turvattaisiin käytännössä hyväksi ja perustelluksi todetun nykikäytännön jatkuminen uudessa järjestämismallissa. Kuten perusteluosiossa todetaan, opetustapahtumat toteutuvat pitkälti osana potilaiden hoitoa ja tutkimus-, hoito- tai kuntoutustapahtuman yhteydessä, ja sama pätee suurelta osin myös kliiniseen tutkimukseen. Sivuvirat ja -toimet tukevat keskeisesti tämän onnistunutta toteuttamista. Lääkäriliitto pitää siten tätäkin esitystä hyvin perusteltuna.

On tärkeää muistaa, että koulutus-, tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaa tehdään kaikissa kunnissa ja sairaanhoitopiireissä ja tulevaisuudessa kaikilla hyvinvointialueilla, ei siis vain yliopistosairaalaan niveltymen. Kuten hallituksen esityksen perusteluissa todetaan, esimerkiksi sosiaali- ja terveysvaliokunta on näkemyksensä (StVL 8/2022) esittänyt, että hyvinvointialueiden vastuulla oleva sosiaali- ja terveydenhuollon koulutustehtävä olisi palvelujärjestelmän toimivuuden, kestävyys- ja laadun näkökulmasta välttämätöntä resursoida kaikille alueille oikeudenmukaisesti ja riittävästi. Tämä tulee huomioida jatkossa niin säädöspohjassa kuin resursoinnissa.

Lisäksi hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi terveydenhuoltolain säännöstä, joka koskee muulle terveydenhuollon toimintayksikölle kuin yliopistolliselle sairaalle maksettavaa valtion

korvausta. Muutoksella päivitetäisiin perusteluiden mukaan terveydenhuoltolain säännös vastaamaan sosiaali- ja terveydenhuollon uusia rakenteita ja nykyisiä lakitekniisiä vaatimuksia. Myös termejä päivitetäisiin siten, että laissa mainittaisiin esimerkiksi perusterveydenhuollon lisäkoulutuksen sijaan yleislääketieteen erityiskoulutus (YEK). Esitetyt tekniset muutokset ovat Lääkäriliiton näkemyksen mukaan perusteltuja ja tarpeellisia.

Lääkäriliitto kiinnittää kuitenkin huomiota seuraavaan Terveydenhuoltolain 60 §:n kirjaukseen: ”Terveyskeskuskoulutusta suorittavalle on nimettävä ohjaaja, jonka tulee olla palvelussuhteessa hyvinvointialueeseen ja jonka tulee varmistaa koulutuksen laatu ja kehittäminen.” Lääkäriliiton näkemyksen mukaan kaikki laatukriteerit täyttävät erikoistuvien ja YEK-vaiheen lääkäreiden koulutuspaikat, mukaan lukien yksityinen ja kolmas sektori, on otettava koulutustehtävään mukaan, jotta riittävä määrä erikoislääkäreitä saadaan koulutettua tulevaisuuden tarpeisiin. Säädöspohjaa tulee päivittää tältä osin. Yliopisto vastaa joka tapauksessa viime kädessä siitä, että ainoastaan laatukriteerit täyttävää koulutusta tarjoavat toimipaikat voivat toimia koulutusyksikköinä. Kaikkien kriteerit täyttävien toimipaikkojen tulisi myös olla oikeutettuja koulutuskorvauksiin. Siten myöskään ohjaajan työsuhteen laadun ei tulisi olla jatkossa em. oikeutta määrittävä tekijä. Yllä todettu lainkohta tulisi lyhentää muotoon ”Terveyskeskuskoulutusta suorittavalle on nimettävä ohjaaja, jonka tulee varmistaa koulutuksen laatu ja kehittäminen.”

Todettakoon myös, että terveydenhuoltolain 66 §:n mukaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella säädetään lääkäri- ja hammaslääkärikoulutuksen kustannuksiin suoritettavaan korvaukseen ja yliopistotasaisen terveyden tutkimuksen rahoitukseen oikeutetuista palvelujen tuottajista. Edellisiin perusteluihin viitaten asetuksella tulee jatkossa laajentaa koulutuskorvauksiin oikeutettujen palveluntuottajien listaa tarpeen mukaan.

Heistaro Sami
Suomen Lääkäriliitto